

власне міжнародні ризики. Ці ризики пов'язані з діями міжнародних економічних і фінансових організацій, які вводять нові умови торгівлі, міжнародні стандарти, режими заборонних чи заохочувальних заходів в міжнародній торгівлі [2, с. 24].

Складність управління ризиками полягає в їх різноманітності і широкому діапазоні варіювання. В залежності від типу діяльності підприємства та особливостей відтворення потужності підприємства виділяють різні групи методів управління ризиками.

Методи управління ризиками в узагальненому виді:

ухилення (відмова від неперевірених партнерів та ризикованих проектів, страхування господарських ризиків, пошук гарантів);

локалізація (створення венчурних підприємств та структурних підрозділів для ризикованих проектів);

дисипація (диверсифікація видів діяльності та зон, диверсифікація збуту та постачань, диверсифікація інвестицій, розподіл відповідальності між учасниками, розподіл ризику у часі);

компенсація (стратегічне планування діяльності, прогнозування зовнішньої ситуації, моніторинг соціально-економічної та нормативно-правової сфери, активний маркетинг, створення системи менеджменту фінансів підприємства).

Найбільший ефект може бути досягнутий за рахунок поєднання, комбінації різних методів управління ризиками також при використанні страхування, хеджування, застосуванні сучасних методів управління, форм і методів розрахунку у внутрішніх та зовнішньоекономічних операціях.

Таким чином, серед задач менеджерів та керівників підприємств одними з найважливіших є своєчасне виявлення можливих ризиків та розробка стратегій й інструкцій щодо їх подолання. Широкий аналіз особливостей діяльності та урахування усіх аспектів при відтворенні потужності підприємства дозволять уникнути тяжких наслідків передбачених ризиків.

Література:

1. Дафт, Ричард Л. Теория организации: Учеб для вузов; Пер. с англ. Под ред. Э.М. Короткова. М: ЮНИТИ – ДАНА, 2006. – 736с.
2. Хохлов Н.В., Управление риском: учеб. Пособие для вузов – М: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 239 с.
3. Осипов В. І. Економіка підприємства: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / В. І. Осипов; Одеський держ. економ. університет. – Одеса: Маяк, 2005. – 723 с.

Окаряченко Г. П.

асистент

кафедри зовнішньоекономічної діяльності підприємства
Донецького національного технічного університету
м. Донецьк, Україна

ПОЛІТИКА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНИ

Проблема енергозбереження в нашій країні нині украй актуальна: енергоємність ВВП України у декілька разів перевищує рівень країн Західної Європи і США, що, у свою чергу, негативно позначається на конкурентоспроможності українського бізнесу на світовому ринку. При цьому проблема складається з двох складових: з одного боку, перед виробниками енергії стоїть завдання підвищення ефективності її виробництва, з іншої - споживачам енергії необхідно добитися раціонального її використання шляхом впровадження сучасних енергозберігаючих технологій. Питання енергоспоживання є для України складним клубком важковирішуваних проблем, невирішеність яких починає погрожувати національній безпеці України, особливо враховуючи відсутність в країні власних запасів нафти, газу, ядерного палива. Тому питання енергозбереження слід вважати найважливішими економічними і соціологічними проблемами на цьому непростому етапі розвитку України.

У сучасній економічній літературі проблеми енергозбереження розглядаються в працях Ю.М. Мазеєвського, М.П. Ковалко, С. П. Денисюк, С. І. Дорогунцов, І.Н. Сотник, А.В. Праховник, Э. Вайцзеккер, П. Хокен та ін.

Основними шляхами енергозбереження можуть бути:

1. Зменшення енергоємності продукції, що випускається на діючих підприємствах за рахунок модернізації технологій.
2. Підвищення кпд котлів і зниження втрат в електро-теплосетях при виробництві і транспортуванні електричної і теплової енергії, а також в житлових будинках.
3. Утилізація відходів, що "енергомістять".
4. Впровадження альтернативних екологічно чистих джерел енергії.
5. Поступовий переключення автотранспорту на газові і електричні двигуни.

Енергозбереження є практично єдиною альтернативою на найближчий період. Виходячи з цього, потрібна концепція енергозбереження як головна і першочергова складова концепції розвитку енергетичної політики держави.

Неефективність системи управління енергозбереженням в Україні - результат відсутності: політичної концепції; стратегічних досліджень регіональних потенціалів місцевих енергоресурсів; механізму впровадження пілотних проєктів в області енергозбереження; чіткої законодавчої бази енергозбереження і її виконання; мотивації енергозбереження; реального фінансового забезпечення, стратегії планування розвитку виробництва [1, с.3].

Політика енергозбереження повинна базуватися на задоволенні інтересів усіх сторін громадського виробництва і на пошуку найбільш економічно привабливих рішень з оптимальним використанням енергоносіїв при їх високій якості і доступній ціні.

Основні напрями політики енергозбереження наступні:

- аналіз потреб підприємства в енергоносіях;
- створення інформаційної бази енергозберігаючих технологій і устаткування;
- проведення маркетингу в області енерго- і ресурсозберігання;
- розробка бізнес-планів для впровадження енергозберігаючих заходів;
- проведення енегоаудитів і експертиз;
- вивчення потенціалу місцевих традиційних, нетрадиційних і альтернативних джерел енергії і можливості їх використання;
- розробка механізмів залучення інвестиційних засобів і їх повернення за рахунок економії енергоресурсів [2, с.33].

Основними принципами існуючих енергозберігаючих програм є: пріоритет підвищення ефективності використання палива і енергії над збільшенням об'ємів здобичі і виробництва; поєднання інтересів споживачів, постачальників і виробників палива і енергії; першочерговість забезпечення виконання екологічних вимог до здобичі, виробництва, переробки, транспортування і використання палива і енергії; задоволення обґрунтованих потреб населення в паливі і енергії, захисті місця існування і життєдіяльності людини; обов'язковість обліку юридичними особами вироблених або таких, що витрачаються ними енергетичних ресурсів, а також обліку фізичними особами отримуваних енергетичних ресурсів; сертифікація топливно-, енергоспоживаючого, енергозберігаючого і діагностичного устаткування, матеріалів, конструкцій, транспортних засобів, а також енергетичних ресурсів; зацікавленість виробників і постачальників енергетичних ресурсів в застосуванні ефективних технологій; відкритість програми по складу учасників, напрямам енергозбереження, галузевим і територіальним підходам; здійснення заходів програми за рахунок власних засобів або на зворотній основі; представлення пільг по проєктах енергозбереження на конкурсній основі.

Основними цілями енергозберігаючих програм є: підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів на одиницю валового внутрішнього продукту; скорочення питомих витрат енергоресурсів (водних ресурсів) без утиску інтересів населення і промислових підприємств, у тому числі впровадження в малих регіонах джерел отримання енергоресурсів, незалежних від централізованих джерел; зниження фінансового навантаження на бюджет області за рахунок скорочення платежів за паливо, теплову і електричну енергію; поліпшення фінансового стану підприємств області за рахунок зниження платежів за енергоресурси і, відповідно, додаткове поповнення бюджету області за рахунок податкових надходжень; створення економічних, технічних і організаційних умов для ефективного використання енергетичних ресурсів, стимулювання проведення енергозберігаючої політики виробниками і споживачами енергії на основі економічної зацікавленості; створення умов для реалізації житлово-комунальної реформи.

Мети досягаються шляхом впровадження ефективних технологій і розробки ефективних фінансово-економічних механізмів виробництва, транспортування і споживання енергетичних ресурсів, проведення заходів по енергозбереженню, впровадження систем обліку.

Так, Кабінетом Міністрів України в 2006 році була прийнята Енергетична стратегія України на період до 2030 року. Ця Стратегія виходить з того, що Україна лише частково забезпечена традиційними видами паливно-енергетичних ресурсів і вимушена покладатися на імпорт, а також з того, що вона страждає від недостатньої диверсифікації імпорту основних енергетичних продуктів, таких як нафта, природний газ і ядерне паливо. Тому в Стратегії підкреслюється важливе значення раціонального використання енергії, сприяння розширенню внутрішнього виробництва енергії і переходу на альтернативні джерела.

Уряд сподівається, що реалізація Енергетичної стратегії перетворить Україну на впливового і активного учасника міжнародних відносин у сфері енергетики і допоможе зміцнити енергетичну безпеку держави.

Таким чином, стратегічні завдання ПЕК на найближчу перспективу такі: затвердження загальної енергетичної політики, яка сприятиме зближенню з цілями енергетичної політики ЄС; поступовий перехід до принципів, по яких функціонують внутрішні ринки газу і електроенергії ЄС; забезпечення якісного і надійного енергопостачання; оптимізація у сфері транзиту природного газу і закріплення за Україною іміджу надійної транзитної держави; диверсифікація

джерел енергопостачання; реформування вугільного сектора; підвищення ефективності використання енергії та ін.

Література:

1. Мельник Л.Г., Шевцов С.В. Энергоэффективность как фактор повышения экономического уровня предприятия / Л.Г.Мельник, С.В. Шевцов // Механизм регулювання економіки. – 2010. - № 1. – С. 3
2. Немировский И. А., Ганжа Н. Г. Структура управления энергоэффективностью региона / И. А. Немировский, Н. Г. Ганжа // Энергосбережение. Энергетика. Энергоаудит. – 2009. – № 2. – С. 32–34.
3. <http://www.encharter.org/index.php?id=211&L=1> Дата звернення 18.12.2011
4. Проект повышения экологического сознания в Донесске роза ветров, www.ecology.donbass.com

Олексіенко А. О.
старший викладач
кафедри обліку і аудиту
Кіровоградський інститут регіонального управління та економіки
м. Кіровоград, Україна

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ – ВИРОБНИКІВ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

В Україні фермерські господарства є однією з найбільш розповсюджених організаційно-правових форм господарювання. Вони можуть якнайшвидше пристосовуватись до потреб ринку, що вимагає на сьогодні сільськогосподарської продукції, виготовленої із застосуванням методів органічного виробництва. Впровадження нових принципів і методів господарювання потребує відповідного обсягу додаткового фінансового забезпечення. Одним із джерел фінансування при переорієнтації сільськогосподарського виробництва, зокрема землеробства, на застосування методів органічного виробництва продукції, може виступати державна підтримка сільського господарства.

Відповідно до класифікації СОР державну підтримку сільського господарства прийнято класифікувати на заходи «блакитної», «жовтої» та «зеленої» скриньок [1, с. 37]. Найбільшу увагу на сьогоднішній день світова спільнота приділяє фінансуванню програм «зеленої» скриньки, які мають екологічну спрямованість і не впливають на виробництво і торгівлю сільськогосподарської продукції.

Державне сприяння підтримки виробництва органічної продукції може проявлятися через застосування прямих та непрямих інструментів і механізмів впливу. Зокрема, це може здійснюватися в різних формах, включаючи часткову компенсацію за понесені збитки під час конверсійного періоду, державні субсидії на 1 га, податкові пільги і надання спеціальних умов кредитування, інвестицій в наукові дослідження, навчання фермерів, дорадча підтримка тощо.

Одним із варіантів економічної підтримки розвитку органічного сільського господарства є політика надання субсидій, яка може мати дві основні форми прояву. По-перше, призначаються прямі одноразові платежі основним сільськогосподарським виробникам, по-друге, кошти перераховуються як компенсація за проведення екологічно чистого виробництва та управління ним. Наприклад, у Німеччині такі асигнування виділяються на 1 га сільськогосподарських угідь, показники подано в таблиці 5.

Таблиця 5 - Асигнування на 1 га сертифікованих земель у Німеччині, євро

Групи	Періоди	
	конверсійний період	післяконверсійний період
овочі	440-480	271-300
Орні землі	187-210	137-160
Пасовища	187-210	137-160
Постійні культури	840-950	662-770

Примітка. Джерело [2]

Практика застосування субсидій є розповсюдженим напрямком державної підтримки органічного виробництва в європейських країнах.